

Skoleeksamen SOS1001 H2019

Langsvar

Oppgave A

Gjør rede for noen sentrale trekk ved utviklingen i arbeidslivet knyttet til globalisering, digitalisering og automatisering. Vektlegg hvilke konsekvenser disse utviklingstrekkene kan tenkes å ha for sosial ulikhet i tiden fremover.

Oppgave B

Gjør rede for sentrale trekk ved de skandinaviske velferdsstatene. Trekk inn begrepet "sosialdemokratisk velferdsregime". Tåler velferdsstater høy innvandring? Diskuter noen ulike sider av dette spørsmålet.

Langsvar A:

Det sentrale pensumbidraget her er Brynjolfsson & MacAfee (2016) som skisserer hvilke typer arbeidsoppgaver som kan overtas av maskiner i fremtiden. Sentralt er at det er veldig mange typer jobber som kan automatiseres, og kriteriet er om oppgavene kan kodifiseres eller ikke. En rekke middelklassejobber er av denne typen. Globalisering og digitalisering gjør at investeringskostnaden ved å lage et produkt er høy, men økt produksjon er nesten gratis. (Eksempler: Google, Facebook, Spotify, eller annet i «delingsøkonomien» etc). Dette kan føre til at vinneren tar alt og resultatet er ekstrem konsentrasjon av inntekter.

Giddens & Sutton (2017) nevner også automatisering og kunnskapsøkonomi, og det er positivt om dette trekkes inn selv om dette er en fremstilling som i liten grad diskuterer nyere automatiseringsdebatt og digitalisering. Her er det derimot beskrevet generell industrialisering og globalisering som er relevant.

En mulighet er å drøfte utfra klasse. Et sentralt poeng vil da være at klasseposisjon vil være delvis bestemt av økonomisk situasjon og posisjon i arbeidslivet. Når økonomien endres vil også klassestrukturen endres. Brynjolfsson & MacAfee nevner bare klasse i termer av inntektsfordeling, men med ekstrem konsentrasjon på toppen, så diskusjon av eliter er særlig relevant.

Annen relevant pensum er: Hansen og Wiborg (2010), MacCrory m.fl. (2014).

Langsvar B:

Det forventes at studentene nevner viktige kjennetegn ved de skandinaviske velferdsstatene (for eksempel universelle ordninger, arbeidslinje, tjenesteorientering osv.). Relevante pensumtekster er bl.a. Kautto, Giddens & Sutton, van der Wehl og Brochmann. Forelesningen om velferdsstat har

vektlagt trekk ved den norske velferdsstaten, og det er i orden om redegjørelsen særlig vektlegger den norske velferdsstaten. Begrepet "sosialdemokratisk velferdsregimet" defineres i Giddens & Sutton og er vektlagt i forelesning, så det forventes en spesifikk definisjon. Også mulig å trekke inn begrepet "nordisk modell" eller "skandinavisk modell" (vektlagt i forelesning og behandlet i flere kapitler i *Det norske samfunn*). Drøftingsspørsmålet tar utgangspunkt i Brochmann og Brochmann vektlegger utfordringer for de skandinaviske velferdsstatene og det sosialdemokratiske velferdsregimet, men oppgaveteksten åpner for å trekke inn konsekvenser av innvandring for ulike typer av velferdsstater (liberale, konservative). Relevant å differensiere mellom ulike typer av innvandring (arbeid, flyktninger, familie). I tillegg til Brochmann er Ferrera en pensumtekst som direkte behandler drøftingsspørsmålet. Diskusjonen kan organiseres på ulike måter, men naturlig å komme inn på spørsmål om både økonomisk bærekraft (kan velferdsstaten finansieres?) og kulturell bærekraft/tillit/oppslutning/solidaritet (konflikter mellom minoritetskulturer og velferdsstatens verdier, oppslutning om å omfordele i et flerkulturelt samfunn? osv.). Alt etter vinkling på diskusjonen kan det trekkes linjer til andre deler av pensum for eksempel velferdsstat og kjønnslikestilling (Ellingsæter) og artikler om innvandreres sosiale mobilitet (Skeie Hermansen osv.).

Følgende pensumbidrag er særlig relevante:

Kapittelet av Brochmann i *Det norske samfunn*

Ferrera, Maurizio (2005): *The Boundaries of Welfare*. Oxford: Oxford University Press

Giddens & Sutton kap. 13

Kautto, Mikko (2010): The Nordic Countries, *The Oxford Handbook of the Welfare State*

van der Wehl, Kjetil A. og Halvorsen, Knut (2015): The bigger the worse? A comparative study of employment and employment commitment, *Work, Employment and Society*, 29(1)